ФОНД ПЕРВОГО ПРЕЗИД
РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН – ЛИ

СОВЕТ МОЛОДЫХ УЧЕ

ИННОВАЦИОННОЕ РАЗ
И ВОСТРЕБОВАННОСТЬ
В СОВРЕМЕННОМ КАЗА

VII Международная научная ко

Сборник статей
(часть 5)

Общественно-гуманитарные

Алматы
«Жибек жолы»
2013

ГЛАВНЫЙ РЕДАКТОР:

ЫМОВА Г.С. – Председатель Совета молодых ученых при
вого Президента Республики Казахстан – Лидера Нации,
оциологических наук, профессор кафедры социологии
и социальной работы КазНУ им. аль-Фараби

ОТВЕТСТВЕННЫЕ РЕДАКТОРЫ:

С.А. – кандидат социологических наук, доцент кафедры
ологии и социальной работы КазНУ им. аль-Фараби

**вационное развитие и востребованность науки в современ-
ахстане:** *Сб. ст. Междунар. науч. конф.* (г. Алматы, 6 дека-
3 г.). – Алматы, ИД «Жибек жолы», 2013. – 452 с.

78-601-250-204-6

Общественно-гуманитарные науки.

78-601-250-209-1

ящий сборник вошли материалы VII Международной на-
еренции «Инновационное развитие и востребованность
еменном Казахстане» (г. Алматы, 6 декабря 2013 года).
алы предназначены для молодых ученых, исследователей,
лей, студентов и аспирантов, интересующихся проблема-
современного общества.
к издается в авторской редакции.

УДК 3
ББК 6/8

1-250-209-1 (Ч. 5)
1-250-204-6

© «Фонд Первого Президента Республики Казахстан – Лидера Нации», 2013

ДИСКУССИОННАЯ ПЛОЩАДКА НА ТЕМУ «РОЛЬ МОЛОДЕЖИ В РЕАЛИЗАЦИИ СТРАТЕГИ «КАЗАХСТАН – 2050» В РАМКАХ ОСЕННЕЙ СЕСС МОЛОДЫХ УЧЕНЫХ СОЦИОЛОГОВ И СОЦИАЛЬНЫХ РАБОТНИКОВ

Қазақ Ұлттық Универ
4 курс «Әлеуметтік жұмыс» маманд
студенті Қазбекова
Ғылыми ж
соц.г.д., проф. Абдирайым

ЕҢБЕК ТЕРАПИЯСЫ – МҮГЕДЕКТЕРМЕН ӘЛЕУМЕ ЖҰМЫСТЫҢ ӘДІСІ РЕТІНДЕ

Қазіргі қоғамда мүгедек жандар мен мүмкіншілігі ш тұлғалармен әлеуметтік жұмыстың теориялық негіздерін тастыру мен зерттеу және тәжірибесін талдау өзекті әрі мәселе болып табылады. Бүгінде Қазақстанда мүгедекте артып отыр және мүмкіншілігі шектеулі жандардың саны туына қарамастан оларға әлеуметтік, медициналық – әлеу материалдық және т.б. көмек көрсететін мекемелер кеміп ба

Мүгедектердің ең маңызды проблемаларының бірі – дың қоғамдық өндірістен оқшаулануы болып табылад мүгедектердің психологиялық және материалдық жағдай кері әсерін тигізеді. Ал мүгедектердің қоғамға бейімделуі, мақсаты мен мүддесін іске асыруы өте күрделі қарама-қайш толы.

Әлеуметтік тұрғыдан мүгедектік мәселесі және әлеуметтік қорғау тек Қазақстанда ғана емес, бүкіл ә маңызды проблема болып отыр. Әсіресе, мүгедектермен әле жұмыстағы еңбек терапиясының маңызы өте зор. Еңбек т сы бейімделу, оңалтудың әдістері ретінде тиімді қолданыла

практической деятельности социолог должен руководство-
і высокими чувствами социальной ответственности, помнить
, что его рекомендации могут оказать существенное влияние
зьнь. При проведении любого исследования социолог должен
тироваться на высокие профессиональные стандарты.
ри проведении исследования социолог обязан соблюдать бес-
растность и точность.
ри выполнении конкретного исследовательского задания со-
г должен строго соблюдать сроки, установленные финанси-
им органом.
оциолог обязан способствовать широкому распространению
рмации о результатах проведенного исследования. Социолог
ен избегать профессиональных конфликтов. Социолог обязан
лять в отношении респондентов глубокий такт и внимание, не
лять себе демонстрацию собственного превосходства в чем бы
было. Социолог обязан поставить респондентов в известность
линных целях проводимого исследования. Социолог обязан
ить из права респондентов на анонимность информации.

Список использованной литературы:

1. Электронный ресурс: http://www.bnews.kz/ru/news/post/138954/
2. Закон Республики Казахстан от 18 февраля 2011 года № 407-IV «О науке»
3. Государственная программа развития образования Республики Казахстан на 2011 – 2020 годы. Электронный ресурс: http://www.edu.gov.kz/ ru/zakonodatelstvo/ gosudarstvennaja_programma_razvitija_obrazovanija

СОДЕРЖАНИЕ

Қазбекова А., Абдирайымова Г.С.
ЕҢБЕК ТЕРАПИЯСЫ – МҮГЕДЕКТЕРМЕН
ӘЛЕУМЕТТІК ЖҰМЫСТЫҢ ӘДІСІ РЕТІНДЕ ....
Айтжанова Қ., Амиркулова Ж.А.
ҰЛТТЫҚ ИДЕЯ – ҰЛТТЫҚ БІРЕГЕЙЛЕНУ ФАКТО
Айтымбетов Н.
ҚАЗАҚСТАННЫҢ ҰЛТТЫҚ БІРЕГЕЙЛІГІН
ҚАЛЫПТАСТЫРУДАҒЫ ҰЛТТЫҚ САНАДАҒЫ
ТАРИХИ МИФТЕРДІҢ РӨЛІ ....
Алданғарқызы Ә., Маульшариф М.
СОЦИОЛОГИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ ИНТЕЛЛЕКТУАЛІ
ПОТЕНЦИАЛА СТУДЕНТА ВУЗА ....
Алдубашева Ж.М.
ИНТЕРЕСЫ США, КИТАЯ И РОССИИ В ЦЕНТРАЛ
АЗИАТСКОМ РЕГИОНЕ В СОВРЕМЕННЫЙ ПЕРИ
Алимбаева А., Токсанбаева Н.Қ.
ИНТЕРНЕТКЕ ТӘУЕЛДІ ЖАСӨСПІРІМДЕР
ТҰЛҒАСЫНЫҢ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ ЖӘНЕ ОЛ ПСИ
ҒЫЛЫМЫНЫҢ ЖАҢА ЗЕРТТЕУ АЙМАҒЫ ....
Алтынбеқов А.Б.
ЕҢБЕК ҚҰНДЫЛЫҒЫ МЕН ҚҰНДЫЛЫҚТЫҚ БАҒ
ЗЕРТТЕУДІҢ МЕТОДОЛОГИЯЛЫҚ АСПЕКТІЛЕРІ
Аязбаева А.Т.
ЖАСТАРДЫ ТҰЛҒА ЕТІП ҚАЛЫПТАСТЫРУДАҒЫ
ҚОҒАМНЫҢ РӨЛІ ....
Базаркулова Ж.
ТРАНСДИСЦИПЛИНАРНЫЕ ТЕХНОЛОГИИ ПРОФ
ТЕРРОРИЗМА И РЕЛИГИОЗНОГО ЭКСТРЕМИЗМА
Байғабылов Н.О.
АТАМЕКЕНІНЕ ОРАЛҒАН ҚАЗАҚТАРДЫҢ ӘЛЕУ
ЖӘНЕ САЯСИ-ЭКОНОМИКАЛЫҚ САЛАДАҒЫ С
Балгин Р.А.
ОСОБЕННОСТИ ОТНОШЕНИЯ УЧАСТНИКОВ
КАЗАХСТАНСКОГО СЕГМЕНТА СОЦИАЛЬНОЙ С
FACEBOOK К ТЕМАТИЧЕСКИМ ГРУППАМ..........

ысбаева С.М., Нұран Д.Н., Морозова Т.А.
СТАРДЫҢ ДЕНСАУЛЫҒЫ ӘЛЕУМЕТТІК МӘСЕЛЕ РЕТІНДЕ 80
ганова Д.К.
ТОРЫ, ВЛИЯЮЩИЕ НА ФОРМИРОВАНИЕ И
ВИТИЕ СРЕДНЕГО КЛАССА В КАЗАХСТАНЕ 87
иева Г.Е., Насимова Г.О.
ИТИЧЕСКАЯ АКТИВНОСТЬ МОЛОДЕЖИ:
Ф ИЛИ РЕАЛЬНОСТЬ 92
вкин А.В.
ПЫ ФОРМИРОВАНИЯ ИНФОРМАЦИОННОГО
ЩЕСТВА ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ МЕЖДУНАРОДНЫХ
ГРАММ И НАЦИОНАЛЬНЫХ МОДЕЛЕЙ 96
кебаева М.А.
КА МЕН ДЕОНТОЛОГИЯНЫҢ ҚАЗІРГІ ЗАМАНҒЫ
КЕЛЕРІ 105
нурзаева Д.О.
НҒЫЗБАСТЫ АНА ФЕНОМЕН РЕТІНДЕ:
ЫМИ КОНТЕКСТ 111
енова С.М., Амитов С.А.
Ь СОЦИАЛЬНЫХ СЕТЕЙ В МИГРАЦИОННЫХ
ЦЕССАХ 119
лаева А.А.
БАЦИЯ – ӘЛЕУМЕТТІК ИНСТИТУТ РЕТІНДЕ 126
бай А.Н., Рысбеков Қ.Қ.
Т-ДӘСТҮР ӘЛЕУМЕТТІК ИНСТИТУТ РЕТІНДЕ 133
сева Н.В.
ДНОСТИ ВЫБОРА ПРОФЕССИИ ВЫПУСКНИКАМИ
ОЛ И ФОРМИРОВАНИЯ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ
НТИЧНОСТИ СТУДЕНТОВ ПЕРВЫХ КУРСОВ 139
абеков А.Н.
АНИЗМЫ ПОДДЕРЖКИ ИННОВАЦИОННОЙ
ТЕЛЬНОСТИ В РЕСПУБЛИКЕ КАЗАХСТАН 147
екеев Е., Амитов С.А.
Ф ТҮЛЕКТЕРІНІҢ ЖҰМЫСПЕН ҚАМТЫЛУЫНЫҢ
НГІ КҮНГІ КӨРІНІСІ 152
инова А.Н., Садырова М.С.
ЯНИЕ ИНТЕРНЕТА НА СОЦИАЛИЗАЦИЮ
ДЕНЧЕСКОЙ МОЛОДЕЖИ 158

Кушербай Ф., Әбдікерова Г.Ө.
АЗ ҚАМТЫЛҒАН ЭТНИКАЛЫҚ ТОПТАРДАҒЫ
ЖАСӨСПІРІМДЕРДІ ҚАЗІРГІ ҚОҒАМҒА ӘЛЕУМ
БЕЙІМДЕУ ....
Қайсарбаева А.М., Амитов С.А.
ОТБАСЫЛЫҚ СӘТСІЗДІКТЕР ЖАСӨСПІРІМДЕР
ДЕВИАНТТЫ МІНЕЗ-ҚҰЛҚЫНЫҢ ФАКТОРЫ РЕ
Лифанова Т.Ю.
ИНФОРМАЦИОННЫЕ ПРОЦЕССЫ В КОНТЕКСТ
МЕТОДОЛОГИИ СОЦИАЛЬНОЙ ПРОГНОСТИКИ
Мауытқанова Р.М.
ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ МҮМКІНДІГІ ШЕКТЕУЛІ
ЖАНДАРДЫ ЕҢБЕКПЕН ....
Маясарова А.Т.
ӘЛЕУМЕТТІК МӘСЕЛЕЛЕРДІ ЗЕРТТЕУДЕГІ ӘЛ
БОЛЖАУ ӘДІСІНІҢ ӨЗІНДІК МӘСЕЛЕЛЕРІ ....
Мелихова О.Е.
СОВРЕМЕННЫЕ ТЕНДЕНЦИИ В РАЗВИТИИ
ГРАЖДАНСКОГО ОБРАЗОВАНИЯ ....
Мондашева А.С.
ҚАЗАҚСТАНДЫҚ ПАТРИОТИЗМ ДАЙЫНДАУДА
ЖАСТАРДЫҢ РӨЛІ ....
Муталиев Б.А., Садырова М.С.
КӘМЕЛЕТКЕ ТОЛМАҒАН ЖАСӨСПІРІМДЕР АР
ҚҰҚЫҚ БҰЗУШЫЛЫҚТЫҢ АЛДЫН-АЛУ МӘСЕ
Нұран Д.Н., Болысбаева С.М.
ҚАЗАҚСТАНДЫҚ ЗЕЙНЕТАҚЫЛЫҚ ЖҮЙЕНІ
МОДЕРНИЗАЦИЯЛАУДЫҢ НЕГІЗГІ БАҒЫТТАРЫ
Оразхан Т.О.
АҚЫН ДҮНИЕТАНЫМЫНЫҢ ҚАЛЫПТАСУ БАС
ӨТЕЖАН ЖӘНЕ НИЦШЕ ....
Ордабек Е.А., Иватова Л.М.
КАЗАХСТАН И ОСНОВЫ ЯДЕРНОЙ БЕЗОПАСН
ХОЛОДНОЙ ВОЙНЫ ....
Отар Э.С.
ӘЛЕУМЕТТАНУ ҒЫЛЫМЫНЫҢ ҚАЗАҚСТАН С
ТАБЫН ЗЕРТТЕУДЕГІ МАҢЫЗДЫЛЫҒЫ ....
Пахратдинова Б.У., Жұбаназарова Н.С.
СТУДЕНТТЕРДІҢ ЖОҒАРҒЫ ОҚУ ОРНЫНДАҒЫ

ЕСІНДЕГІ ЭМОЦИЯЛЫҚ ҚҰЗІРЕТТІЛІКТЕРДІҢ
ЫНЫҢ ПСИХОЛОГИЯЛЫҚ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ 252
апарова Г.А.
ДАР РУХЫ» МЕМЛЕКЕТТІҢ ЖӘНЕ АЗАМАТТЫҚ
МНЫҢ ЖОҒАРҒЫ БІРЛІГІНІҢ ФОРМАСЫ РЕТІНДЕ 260
А., Рамазанова Ә.Х.
ҚАЗАҚСТАНДЫҚ ПАТРИОТИЗМ МЕН БІРЕГЕЙЛІКТІ
ПТАСТЫРУ 266
ратова С.О.
ХАН БӨКЕЙ ДҮНИЕТАНЫМЫНДАҒЫ ТАБИҒАТ ЖӘНЕ
МӘСЕЛЕСІ 273
екова Ж.О., Рамазанова Ә.Х.
ЕЛЛЕКТУАЛДЫ ҰЛТ» – ИННОВАЦИЯЛЫҚ
ДЫҢ КЕПІЛІ 281
н Н., Кенжакимова Г.А.
ТЕНЦИАРЛЫ МЕКЕМЕЛЕРДЕ ЖАЗАСЫН
ШІЛЕРМЕН ӘЛЕУМЕТТІК ЖҰМЫС ЖҮРГІЗУ
ОЛОГИЯЛАРЫНЫҢ ТИІМДІЛІГІН АРТТЫРУ 288
лова М.М.
АЛЬНО - ПСИХОЛОГИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ
ЕССИОНАЛЬНОГО САМООПРЕДЕЛЕНИЯ
ЬНИКОВ 293
кова Н.М., Бөлегенова М.
ЕНТТІК ЖАСТАҒЫ ҚАРЫМ-ҚАТЫНАСТЫҢ
ЕРЛІК ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ 299
баев С.А., Әбдікерова Г.О.
ЭКОНОМИКАЛЫҚ ҚАТЫНАСТАҒЫ
ОМИКАЛЫҚ ӘЛЕУМЕТТЕНУ 307
на Ж.Ж.
МДЫҚ ЖӘНЕ ҚАЙЫРЫМДЫЛЫҚ ҰЙЫМДАР
ЕТІНІҢ ТИІМДІЛІГІН КӨТЕРУ МӘСЕЛЕЛЕРІ:
МЕТТІК ТАЛДАУ 313
нова А.Е.
ФОРМИРОВАНИЯ ОБЩЕЧЕЛОВЕЧЕСКИХ ЦЕННОСТЕЙ
ДЕЖИ СРЕДСТВАМИ АРТ-ТЕРАПИИ 321
қызы А., Жаназарова З.Ж.
СЫ ҚАРЫМ-ҚАТЫНАСЫНДАҒЫ ПСИХОТЕРАПИЯНЫҢ
ГІ БАҒЫТТАРЫ 328

Султанова А.М., Байгереева А.С.
БІЛІМ НЕГІЗГІ КАПИТАЛ РЕТІНДЕ ....
Тәжібаева Г.Д.
БҮГІНГІ ЖАСТАРДЫҢ ҒЫЛЫМҒА БЕТБҰРЫСЫ:
ӘЛЕУМЕТТІК КҮТІМДЕР ЖӘНЕ ӘЛЕУМЕТТІК К
Тауекелова Т.Б., Биекенов К.У.
ТОП-МЕНЕДЖЕРДІҢ ӘЛЕУМЕТТІК ҚҰНДЫЛЫҚ
ҚАЛЫПТАСТЫРУ ....
Дж. С. Кауфман, Тилеубаева М.С.
КРЕАТИВНЫЙ ЧЕЛОВЕК И МОДЕЛЬ ТВОРЧЕСТ
Толеугазы Д.С., Әбдікерова Г.О.
ЖЕЛІЛІК КОММУНИКАЦИЯ АҚПАРАТТЫҚ ҚАУ
КӨЗІ РЕТІНДЕ ....
Турманова Ж.Е.
ҚАЗАҚСТАНДА ӘЛЕУМЕТТІК ЖҰМЫС ҒЫЛЫМ
ДАМЫТУШЫ БОЛАШАҚ ӘЛЕУМЕТТІК ЖҰМЫС
КӘСІБИ ӨЗІНДІК САНА-СЕЗІМІ ....
Уашева А.К.
ВЛИЯНИЕ ЛИЧНОСТНЫХ ФАКТОРОВ НА ПРОБ
СОЦИАЛЬНОГО СИРОТСТВА ....
Алтынбеков А.Б.
«WHITE-COLLAR VS BLUE-COLLAR»: ЕҢБЕК
ӨНІМДІЛІГІН ӨЛШЕУДІҢ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ ....
Дүйсенова С.М.
ЖОҒАРЫ ОҚУ ОРНЫНДАҒЫ БІЛІМ МЕН ҒЫЛЫ
Халикова Ш.Б.
ОСОБЕННОСТИ ДЕЦЕНТРАЛИЗАЦИИ СИСТЕМ
ГОСУДАРСТВЕННОГО УПРАВЛЕНИЯ В КАЗАХС
Чинасилова А.М., Сарыбаева И.С.
ҚАЗІРГІ КЕЗДЕГІ ӘЛЕУМЕТТІК ҚЫЗМЕТКЕРДІҢ
КОММУНИКАТИВТІК ПРОФЕССИОГРАММАСЫ
Шерниязова А.М.
ВОЛОНТЕРЛІК ІС-ӘРЕКЕТТІЛІКТІҢ ҚҰРЫЛЫМД
МАЗМҰНДЫҚ СИПАТТАМАСЫ ....
Шнарбекова М.К.
ЖАСТАР БОЙЫНДА ЕҢБЕКТІҢ ҚҰНДЫЛЫҚ РЕТ
ҚАЛЫПТАСУ МӘСЕЛЕЛЕРІ ....
Биекенова Н.Ж.
СОЦИОЛОГИЧЕСКОЕ ОБРАЗОВАНИЕ В КАЗАХС

ИННОВАЦИОННОЕ РАЗВИТИЕ И ВОСТРЕБОВАННОСТЬ НАУКИ В СОВРЕМЕННОМ КАЗАХСТАНЕ

VII МЕЖДУНАРОДНАЯ НАУЧНАЯ КОНФЕРЕНЦИЯ

Сборник статей
(часть 5)

Общественно-гуманитарные науки

Алматы – 2013

Подписано в печать 25.11.2013.
Формат 60x84 $^{1}/_{16}$. Печ. л. 28,25.
Бумага офсетная. Печать офсетная. Тираж 100 экз.

ИД «Жибек жолы».
050000, Алматы, Казыбек би, 50, оф. 55.
тел.: +7 (727) 261 11 09, факс: +7 (727) 272 65 01.

ISBN 978-601-250-209-1

Қайсарбаева А.М.
Әлеуметтік жұмыс 4 курс студенті
Ғылыми жетекшісі соц.г.кандидаты
Амитов С.А.

ОТБАСЫЛЫҚ СӘТСІЗДІКТЕР ЖАСӨСПІРІМДЕРДІҢ ВИАНТТЫ МІНЕЗ-ҚҰЛҚЫНЫҢ ФАКТОРЫ РЕТІНДЕ

үгінгі біздің қоғамымызда адам жанын алаңдататын мәселелер еп кездесуде. Әлеуметтік-экономикалық жағдайлардың да сал- нан дүниеге қиын балалар легі де толастамай отыр. Ал қазір тәрбиесі мен қазіргі өмір ағыны бір-бірімен қабыспай отыр. антты мінез-құлықтың қандай да түрлі формасы болсын, олар ірімен тығыз байланысты. Соңғы кездері жастар тәрбиесіндегі дай кемшіліктердің кең етек алуын тектен-тек оқиға деп қарауға айды. Ол өмір шындығы, бәріміздің ортақ кемшілігіміз. Осы іліктердің нәтижесінде жасөспірімдер арасында девиантты -құлық көптеп кездеседі.

евиантты мінез-құлық деп әлеуметтік нормадан ауытқуды ай- Оны қоғамда қабылданған өлшемдерге қарама-қайшы әрекет сі ретінде анықтайды. Психикалық әрекетінде өзгеру күйін ратын улы заттарды қолдану девиантты мінез-құлық форма- лып табылады. Осы заттарды қолданған кезде ол психикалық естерге әсер етеді. Девиантты мінез-құлық әртүрлі формада геніне қарамастан, олардың барлығы бір-бірімен тығыз бай- сты. Ішімдік ішу, наша қолдану, агрессивті мінез-құлық тағы лар біртұтастықты көрсетеді. Жасөспірімдердің девиантты

мінез-құлқының біреуін қолдануы оның басқа за деген мүмкіндіктерін жоғарылата түседі [1].

Қандай да бір іс-әрекеттің бағалануы оны қанд мен салыстыру арқылы іске асады. Мәселелік іс-әр антты деп атайды. Белгілі әлеуметтанушы И.А.Кон құлықты психикалық денсаулық, құқық, мәдениет қалыптарының жалпы қабылданған қалыптардан а жүйелері ретінде қарастырады. Ал В.В.Трифонов зер виантты мінез-құлықты жасөспірім»-бұл күнделік әсерге көне бермейтін, өзіне үнемі қосымша уақы мұғалімнің ерік-жігерін, күшін, қажырлы педаго қажетсінетін бала» деп анықтама беріледі[2].

Девиантты мінез-құлық екі үлкен катего Біріншіден, бұл анық немесе жасырын психопатоло білдіретін психикалық денсаулық қалыптары мінез-құлық. Екіншіден, бұл әлеуметтік, мәдени қалыптарды бұзатын әлеуметтенбеген мінез- әрекеттер аз болса, олар құқық бұзушылық, ал ша са, әрі жазаланса- қылмыс деп аталынады. Бұл жер (құқыққа қарсы) және қылмыстық іс-әрекеттер тұр. С.А.Беличева девиантты мінез-құлықтың әле былайша жіктейді:

Пайдақүнемдік бағытта құқық бұзушылы қаржылық, дүние-мүліктік пайда табуға ұмтылу (ұрлау, тонау, алып-сату, алаяқтық және т.б) әрекеттері;

Агрессиялық бағытта құқық бұзушылық; бағытталған әрекеттермен байланысты (балаға ұрып-соғу, өлтіру,зорлау);

Әлеуметтік енжар тип: белсенді өмір сүруден борышын өтеуден құтылуға, жеке және әлеуме шешкісі келмеуге ұмтылу (жұмыстан, оқудан ба маскүнемдік, нашақорлық, токсикомания, өзіне-өз

Әлеуметтануда девиантты мінез-құлықтың үшін бірнеше бағытқа бөліп қарастырады. Р.Мерто түсінігіндегі «аномия» ұғымын (бұл дегеніміз б

құралдардың нақты жағдаймен сай келмеуі, ал жаңаның
де қоғам жағдайында нақтыланбағандығы) қолдана отырып,
тқымалы мінез-құлықтың себептері деп қоғамның ұсынып
оған мақсаттары мен оны жетістікке жеткізетін құралдардың
ындағы байланыссыздықты айтуға болады. Келесі бағыт кон-
кт теориясы аумағында туындаған. Осы теорияға сүйенетін
ақ, мәдениетті мінез-құлық қандай да бір мәдениет нормасына
делмесе ауытқушылықты мінез-құлық болып табылады.
Девиация бірнеше типтен тұрады: девиантты, делинквентті және
иналды мінез-құлық. Девиантты мінез-құлық – әлеуметтік нор-
р мен ережелерге сәйкес келмейтін мінез-құлықты айтады. Ол
қыған мінез-құлықтың бір түрі. Кейбір әдебиеттерде бұл типті
идисциплиналық» деп те атайды. Девиантты мінез-құлықтың
еткіштеріне: агрессия, демонстрация, оқудан, еңбектен бет
үйден кету, алкоголизм, наркомания, қоғамға жат қылықтар,
ыстық жат мінез-құлық, суицид т.б. жатады.
Девиацияның екінші түрі – делинквентті мінез-құлық. Ол заң
шылықпен ерекшелінеді. Оның мынадай типтері бар:
. Агрессивті-зорлаушылық мінез-құлық. Бұл жеке тұлғаға
етілетін дөрекілік, төбелес, күйдіріп-жандыру сияқты жағымсыз
екеттерде көрініс береді.
. Ашкөздік мінез-құлық (корыстное поведение): майда
қтар, қорқытып-үркіту, автокөлік ұрлау т.б. жалпы материалдық
акүнемдікке байланысты жат мінез-құлық.
Наша сату және тарату.
риминалды мінез-құлық заң бұзушылық болып табылады. Ба-
сот үкімі арқылы жасаған қылмысының ауырлығына байланы-
казаланады.Девиацияның негативті формалары әлеуметтік па-
ия болып табылады: алкоголизм, токсикомания, нашақорлық,
кшелік, суицид, заң бұзушылық және қылмыскерлік. Олар жал-
оғамға, айналадағы адамдарға және ең бірінші өздеріне үлкен
келтіреді[3].
Жасөспірімдік шақ – бұл адам дамуының кезеңіндегі ең
лісі болып табылады. Жасөспірімдердің өміріндегі маңызды
айлардың бірі-өмір жолындағы адамгершілік құндылықтарды
Олар алға қарай жүретін жолды табулары керек және бұл ең

«жақсы» болуы керек. Осы шақта олардың негізгі м
анықталу және өзіндік бекіту. Жасөспірімнің өзінд
өзіндік бекіту процестерінің мағынасын анықт
орта, соның ішінде, жасөспірім үшін референтті б
шағын топ жетекші рөлді атқарады. Өзіндік бекіт
біртұтас және үйлесімді тұлға ретінде бекітетін
зылатын күрделі процесс. Ол үрдіс әлеуметтік с
асады. Әлеуметтік салалары-бұл әлеуметтік тә
ықпал ететін институттар. Олар макроорта және м
екіге бөлінеді. Осы әәлеуметтік орта институттар
жасөспірімнің мінез-құлқына кері әсерін тигізіп от
Жасөспірімдердің мінез-құлық ауытқушыл
себептері: күшті әсер алуға ұмтылыс, жоғары
бақылай алмау, жанұядағы қолайсыз жағдай, ө
тәуелсіздікке ұмтылу жатады. Сонымен қатар, қи
жағдалармен қалай жұмыс жасау керектігі жөнін
білімдерінің жетіспеуі, оқуда артта қалушылық, құ
нан жеккөріністілік те әсерін тигізеді. Стресстік
бала өміріндегі әлеуметтік-экономикалық қысым
жұмыссыздығы, материалдық жетіспеушілік), к
тартылмау үлгілері де ықпал етіп отырады.
жиі кездесетін девиантты мінез-құлық себептер
кездесетіні:
– психикаға және психофизиологиялық
байланыстылығы;
– әлеуметтік және психологиялық ерекшелікте
– жас ерекшелік дағдарыстарға байланысты се
Жасөспірімдердің мінез-құлықтарының ауыт
негізінде түрлі биологиялық және әлеуметті
болған ауытқулардың ауқымды тобы. Девиантты
дамуының негізгі себебі биологиялық ықпалда
бірақ олардың алдын болжаушы негіз ретіндегі о
Девиантты мінез-құлықтың биологиялық негізі,
ықпалдар және ананың ауыр аяқ кезіндегі түрлі
жағдайлардың әсер ету салдары да болуы мүмкін.
әсер ететін аса зиянды ықпалдар қатарына ішім

оксикологиялық, нашақорлық заттардың пайдалануы бірінші ке-
кке өз үлесін тигізеді. Соңғы жылдары кері экологиялық ықпалдар
іресе жоғары радиация әрекеті өзекті мәселелердің біріне айналу-
ı. Аталған ықпалдар ата-ананың генетикалық аппаратын өзгеруіне
телуі ықтимал, соның салдарынан түрлі аурулардың пайда бо-
ы айдан анық. Мұндай жағдайларда тума және тұқым қуалаушы
ру, соңында сыртқы себептерге байланысты болады. Көптеген
рттеушілер мінез-құлық ауытқуының биологиялық негізі тұқым
алаушы ықпалдар болуы мүмкін және ананың ауыр аяқ кезінде
рлі сыртқы жағымсыз жағдайлардың салдарының ағзаға әсер
уі (түрлі дәрі-дәрмектер, ішімдік, үнемі күйзелістік жағдайлар,
ұқпалы аурулар, психикалық, дене жарақаты және т.б.) деп
ріптеді.

Белгілі психолог Л.С.Выготский «қиын балалық шақ» кезеңін
лдау кезінде, оның барлық ықпалдарының болу мүмкіндіктерін,
ни жеткіншектердің биологиялық, әлеуметтік-мәдени және
ихологиялық жетілуін ескеру қажет деп белгіледі. Өйткені, қандай
бір аймақта ауытқулардың болуы, әлеуметтік бейімсізділікке
еледі. Сонымен қатар, Л.С.Выготский әртүрлі ықпалдарды
ғалауының қауіптілігі жөнінде ескере отырып, ықпалдардың
рлық жиынтығының ықпалын кешенді тұрғыда карастырылуының
ңыздылығын дәлелдеді.

Р.Г.Ильешева мінез-құлық ауытқуының мүмкіндігін туғызатын
ологиялық ықпалдарға психикалық және физикалық даму, жетілу
рқындығының үйлеспеу кезінде пайда болатын «қайшылық» жа-
ды деп белгіледі. Қалыпты жағдайда бұл үрдістер қатар жүреді.
ындай мысалдардың біріне психофизикалық инфантилизм, яғни
алалық шаққа тән психикалық мінез-құлық ерекшеліктерінің
сөспірім жастағыларда сақталуы жатады.

Мінез-құлықтың ауытқуына тек психикалық, физикалық ин-
нтилизм немесе акселерациясының өзі ғана емес, сонымен қатар,
ыл-ой және дене дамуы арасындағы сәйкессіздігі де маңызды
ын алады. Инфантилизмнің белгілері ықшамдалып, орнын толты-
ды. Мінез-құлықтың ауытқыған генезисінде маңызды орын алу-
әлеуметтік ықпалдар қатарына тәрбие мен қоршаған ортаның
ғымсыз жағдайлары да жатады. В.В.Ковалевтың мәліметі бой-

ынша қоршаған ортаның ұзақ уақыт бойында
салдарынан жасөспірімдердің «тұлғасының пат
қалыптасуы мүмкін. Әлеуметтік ықпалдар түр
құлық ауытқулары арасында шағын әлеуметтік ж
тұрғыдан қараусыз қалған құбылыстармен байлан
тұрғыға жатпайтын түрлер маңызды орын алады

Барлық қоғамдардың ішіндегі ең ежелгі
қоғам-бұл отбасы. Қазіргі уақытта отбасы мәсе
девиантты мінез-құлқы бар әкемен, шешемен
педагогикалық-психологиялық жұмыс жүргізу
мінез-құлықты болдырмаудың алдын-алу шарал
жауапкершілікті талап етуде. Ендеше аз жылда
кен нашақорлық пен маскүнемдік, шылымқорлы
өлтіру, қарақшылық және т.б ата-аналар мен тәр
сушы көпшілік қауымды алаңдатуы заңды құбы
бәрі тәрбиенің «нәтижесі» әрі жіберген кемші
[6].

Ұлы ойшыл Абай адамның өсіп –жетілуінде
ерекше тоқтала келе, өзінің он тоғызыншы қара
ласы туа сала есті болмайды. Естіп көріп ұстаı
айтқандарын есте сақтап қана естілер қатары
ақыл естің тәрбиенің жемісі арқылы жетілетін
дәлелдеп берді.

Бүгінгі таңда ұлттық болмысымызға с
жайлардың жастар арасында кең тарауы жас ұр
талабына сай тәлім-тәрбие жүйесінің жетіспеу
алдына аса маңызды міндеттер қоймауының с
отыр. Бұл міндетке халқымыздың ғасырлар бо
ұлттық тәрбие, дәстүрлер тәжірибесі негіз
қадір-қасиеттерді, тағылымды, рухани дүниес
мәдениеті еліміздің болашағы үшін қызмет ет
қалыптастыру арқылы жетуге болады. Баланың
шешенің ары, ата-ананың абыройы. Демек, бала
міндеті.

Қазіргі уақыттағы көптеген зерттеулер на
қылмысқа көп баратын жастар ішінде 14-16

асөспірімдердің саны артып отыр. Бұл әрине, қоғамдағы жағдайға, аланың әлеуметтік-тұрмыстық жағдайына, отбасындағы ата-насымен қарым-қатынас жағдайына тікелей тәуелді болып келеді. сы тұрғыдан қарастыратын болсақ, девиантты мінез-құлықты асөспірімдермен жан-жақты жұмыс жүргізіп, педагогикалық-сихологиялық міндеттерді алға қоюымыз қажет.

Қоғамда алғашқы өмір сүрудің алғашқы әліппесін қоршаған ртадағы қарым – қатынас тәжірибесінен, өзінің отбасынан іренеді. Халықтың «Ұяда не көрсең ұшқанда соны ілерсің» де-н мәтелі тегін айтылмаса керек.Адамдардың барлығы бірден де-иантты мінез-құлықты болып туылмағанына зерттеу нәтижелері рсетіп отыр. Ол өмірде әке-шеше мейірімі, қамқорлығы дегеннің екенін білмей өсуі, я болмаса оған жаны ашыр нағыз достың да лмауы.Осы орайда нақты деректерге сүйенер болсақ, қалада жай-із отбасының, яғни «қиын» ата-ананың көбейюі девиантты мінез-лықты отбасының арта түсуіне әкеліп отырғаны анық.

Девиантты мінез-құлықтың пайда болуына отбасындағы түрлі ағдайлар әсер етеді. Олар: әке – шешенің теріс үлгісі, үй ішіндегі сені басатын жағдай – отбасында өне бойы болып тұратын ыс, жанжал, ата-ананың біреуінің болмауы, ажырасулардың беюі. Өкінішке орай отбасындағы теріс қылықтарды түзету ын. Тәртіпке, мінез-құлыққа ие болғанға дейін адам белгілі бір екеттерге әдеттенсе, онда ол адамда нақ осы әрекеттер туып ыратын мінез-құлық жасалынып шығады. Адамда белгілі бір нез-құлық жасалынып шығу үшін, оның тиісті әрекеттер жасауға еттенуі қажет.

Девиантты мінез –құлықты жасөспірімдердің пайда болуына бепші объетивті және субъективті фаторларға назар аударалық. лымдар жасөспірімдердің қалыптасуына әлеуметтік орта мен нделіті жағдай себеп болады деп дәлелдеуде. Нақтылай айтқанда сөспірімдердің бойында девиантты мінез – құлықтың пай-болуына бірден – бір себеп болатын және жағымсыз жағдай ғызатын отбасы тәрбиесі. Оның бастыларының бірі, баланың нделікті жүріс – тұрыстарының қадағаламау, оның көзінше ақ – шарап ішу, дау – жанжал, ұрыс – керіс туғызу. Екіншіден, рбиенің көзі – баланы киіндіру, тамақтандыру, мұң – мұқтажын мтамассыз ету деп санау. Үшіншіден, жастайынан баланың

еңбектену дағдыларын қалыптастырмау, бала отбасындағы ажырасу және жаңа адамның от лып енуі де түрткі болады. Төртіншіден, ата – а тары адамгершілік талаптардың мән – мағына олардың күнделікті өмірде нық ұстамай, екі сөз бен істердің арасында алшақтық туындай – кейбір ата-аналар өмірлік бағдарламасында мансапқорлық, менмендік пиғылдар орын алып, парасатына қарай емес, «байлығына», «қажетті құрмет көрсету баршылық. Осындай ортадан ш ұрлық, тонау, жәбірлік, зорлық – зомбылық жа байқауға болады. Алтыншы себеп – балаларын лету балаларын шектен тыс мәпелеу, еркелету, тұрмыстық еңбекке қатыстырмай «ақ саусақтық алдындағы қиындықтарды жеңуге баулымау, еңбе қалыптастырмау.Өмірге икемсіз балалар қоғам темекі ішімдіке, нашаға ұрлыққа икемделе бас істерді жасауға мүмкіндік беретін жеке тұлғала ынтасын жақтай отырып, кез-келген жағдайдаг мінездің басқа аномалиялары қылмыстық іст тигізетін, оның болуын жеңілдететін, өздік бақы төмендететін фактілерді ескермеуге болмайды. кемшіліктер мектепте одан бетер шиеленісе тү ны тәрбиелеуден кеткен кателіктерді бала жек әкімшілік көрсету баршылық.

Жасөспірім тұлғаны біз өзіне және қылмысты байланыстарын жүйке ретінде қарастырамыз, істерді жасауға әкеп соғады: зорлау, тонау, ұрлы бірге сипаттық заңдылық байқалады: интеллект деңгейі тұлғаның интеллектік дамуы төмен б мінезінің сипаты тұрақсыз болады, сонымен б қарамаудың әсеріне тез түседі. Біракта кәмеле бұзушының микроортасының теріс әсері қанша да, ал аморальді істерге әкеп соғуы мүмкін, о құрылымында, теріс әсер тиімді жағдайды туғы қасиеттері болады. Сондықтан да, біз патоген комплекстерін жан-жақты оқуға тырысамыз, ө

лмаған сотталған тұлғалар да тұрақты немесе мінезінің уақытша тологиясына әкеп соқты [7].

Қорыта келгенде, мінез-құлқында ауытқушылығы бар балаларен жұмыс жасаудың сан алуан жолдары бар. Ең алдымен жасөспірімдермен дұрыс тіл табысып, сөйлесе білу керек. Жақсы делге ие болған мұғалімнің жеке өнегесі қандай оқушыға болса күшті әсер етеді. Көмек көрсететін психологтар баланың ішкі н дүниесін алыстан көріп білуі шарт. Мінез-құлқы ауытқыған ушыны ешқандай ұжым өмірінен, қоғамдық пайдалы еңбектен с қалдыруға болмайды, олар барлық үйірме жұмысына, басқа да раларға қатысуы керек. Бұл олардың зиянды істермен айналыай, жауапкершілік сезімін туғызуға жол салады.

Қазіргі кезде жасөспірімдердің мінез – құлқындағы ауытшылықтарынан әртүрлі қылмыстық әрекеттер мен жағымсыз ер көбейіп отыр. Осы жағдайлардың алдын алып, түзету үшін бір педагог, ата-ана, психолог бірлесе жұмыс жасай отырып, әрбір сөспірімнің дербес ерекшеліктері мен мінез-құлқын ескеріп, ықтап, соған сәйкес жұмыстар жүргізу керек.

Пайдаланған әдебиеттер тізімі:

1. Қазымбетова Д.К. Девиантное поведение молодежи как обьект социологического исследования.-Дис.на соиск. учен.степ.канд.наук.-Алматы.1999. – 36 б.

2. Қиын балалар көбейіп барады неге? // Азат-2005. – 30 наурыз – 6 б.

3. Тоқсанбаева Н.Қ. Есбергенова Г.//Девиантты мінез-құлықтың психологиялық аспектілері. – 2012, – №1.192-195 б.

4. Акажанова А.Т.Девиантология. – А: Заң әдебиеті, – 2009. – 243 б.

5. Джамбаева М. // Девиантты мінез-құлықтың психологиялық ерекшеліктері. – 2012, – №1. 115-119 б.

6. Джаманбалаева Ш.М.Социальные проблемы девиантного поведения. Афтореферат.-Алматы, 2003.

7. Выгодский Л.С.Собрание сочинений. Т.4. Детская психология. – М., 1984

к.филос.н, доцент Ка

ИНФОРМАЦИОННЫЕ ПРОЦЕССЫ В МЕТОДОЛОГИИ СОЦИАЛЬНОЙ ПРО

Информационно-коммуникативные процессы развитие современного общества при попытке трения представляют собой достаточно сложн строений как поисковых, так и для нормативн этом важно подчеркнуть, что исследование отде коммуникативных процессов отчетливо требует дологических подходов и учета многих факторо

На современном этапе, отмечается как н мость, так и сложность составления системы ин сов, измеряющих различные аспекты внедрени коммуникационных технологий (ИКТ) и технологий информационного общества. Кроме система индикаторов должна быть инвариантн оцениваемым объектам и условиям проведения зи с этим становление информационного обще ся в качестве социотехнической проблемы, тре решения последовательного и приоритетного ра инноваций, внедрения их в социальную практ ного освоения всего комплекса социально-пол ностей и экономических выгод, вытекающих потенциала. Насыщенность территории госуда